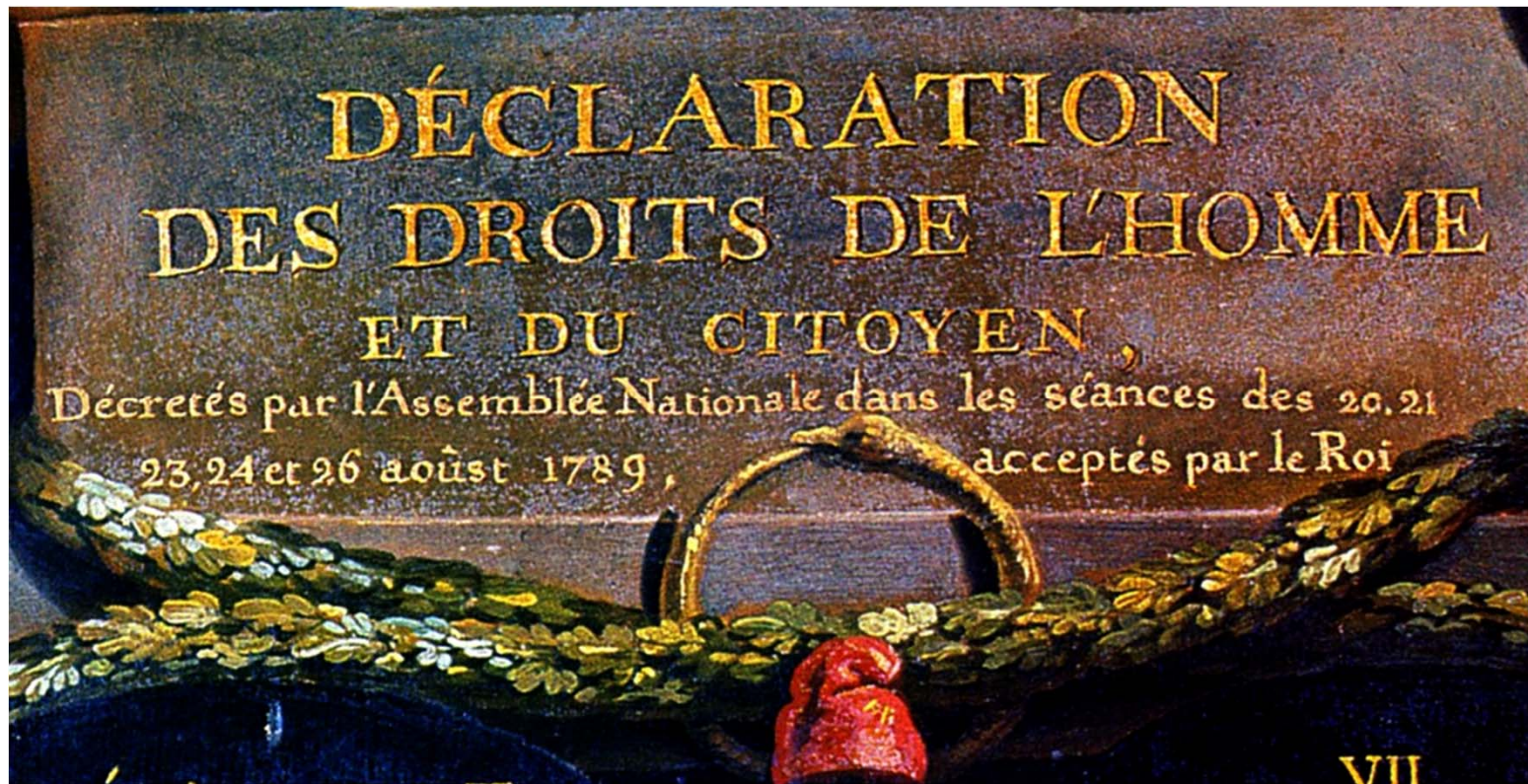

Grundlag i gungning?

En rapport om EU och den
svenska offentlighetsprincipen

Congress OF THE United States
begun and held at the City of New-York, on
Wednesday the Fourth of March, one thousand seven hundred and eighty nine

THE Conventions of a number of the States, having at the time of their adopting the Constitution, expressed a desire, in order to prevent misconstruction or abuse of its powers, that further declaratory and restrictive clauses should be added: And as extending the ground of public confidence in the Government, will best ensure the longest and best maintenance of its institutions

RESOLVED by the Senate and House of Representatives of the United States of America, in Congress assembled, two thirds of both Houses concurring, that the following Articles be proposed to the Legislatures of the several States, as amendments to the Constitution of the United States, all or any of which Articles, when ratified by three fourths of the said Legislatures, to be valid to all intents and purposes, as part of the said Constitution, viz^{ts}

ARTICLES in addition to, and amendment of the Constitution of the United States of America, proposed by Congress, and ratified by the Legislatures of the several States, pursuant to the fifth Article of the original Constitution:

the first.... After the first enumeration required by the first Article of the Constitution, there shall be one Representative for every thirty thousand, until the number shall amount to one hundred, after which the proportion shall be so regulated by Congress, that there shall not be less than one hundred Representatives, nor less than one Representative for every fifty thousand persons, until the number of Representatives shall amount to two hundred, after which the proportion shall be so regulated by Congress, that there shall not be less than two hundred Representatives.

e Expertgruppen för
Studier i Offentlig ekonomi

Tryckfrihetsförordning (1949:105)

2 kap. Om allmänna handlingars offentlighet

1 § Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall varje svensk medborgare ha rätt att taga del av allmänna handlingar.

2 § Rätten att taga del av allmänna handlingar får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,
2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,
3. myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,
4. intresset att förebygga eller beivra brott,
5. det allmännas ekonomiska intresse,
6. skyddet för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden,
7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att taga del av allmänna handlingar skall angivas noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om så i visst fall befinnes lämpligare, i annan lag vartill den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan bestämmelse får dock regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Grundfråga och svar

”Den fråga som ligger till grund för vårt arbete är om den svenska offentlighetsprincipen försvagats genom medlemskapet i EU? Vårt svar är ja. En central orsak är att rättigheten att få tillgång till allmänna handlingar från svenska myndigheter – inte från EU:s institutioner och organ – förlorat sin tyngd i balansen mot intresset av sekretess. Men så ska det inte behöva vara.”

Grundproblem

- riksdagen har gett EU befogenhet att begränsa rätten att få tillgång till handlingar från svenska myndigheter ...besluta sekretessregler
- riksdagen ställer inget motsvarande krav att EU ska skydda rätten att få tillgång till handlingar från svenska myndigheter ...som med andra fri- och rättigheter
- riksdagen dubbelreglerar sekretessregler i svensk lag ('internalisering' istället för 'implementering') ...ser ut som vanligt

Rekommendationer 1

INTEGRERA OFFENTLIGHETSPRINCIPEN I REGERINGSFORMEN

- förtydliga att rätten att få tillgång till allmänna handlingar är en 'rättighet' och att den omfattas av regeringsformens skydd för fri- och rättigheter (RF 2 kap och särskilt 'opinionsfriheter')
- klargör att det finns ett krav att EU måste kunna upprätthålla ett skydd för rätten att få tillgång till allmänna handlingar från svenska myndigheter (RF 10 kap 6 §)

Rekommendationer 2

UTNYTTJA UTRYMMET FÖR SVENSKT GENOMFÖRANDE

- när EU harmoniserar regler om sekretess i medlemsstaterna är EU inte bunden av någon överordnad regel till skydd för allmänna handlingars offentlighet
- dubbelreglering som strategi ställer därför krav på lagstiftaren: Sekretessregler som härrör från EU måste kunna förenas med offentlighetsprincipen
- lagstiftaren måste sträva efter att implementera snarare än att internalisera

Rekommendationer 3

BETONA BETYDELSEN AV DOMSTOLSKONTROLL

- ökad användning av EU-förordningar som lagstiftningsform → radikalt minskat manöverutrymme för den svenska lagstiftaren
- domstolar måste ta större ansvar för att pröva om ”internaliserade” sekretessregler och direkt tillämplig EU-sekretess tillåts enligt offentlighetsprincipen
- värdefull möjlighet till konstruktiv interaktion med EU-domstolen

Rekommendationer 4

REALISERA DEN EUROPEISKA OFFENTLIGHETSPRINCIPEN

- ett skydd behövs på EU-nivå för rätten att få tillgång till allmänna handlingar från medlemsstaternas myndigheter
- minimikrav på EU:s sekretessregler; ändring av stadgan; tolkning av stadgan; allmän princip
- ...en ung men gemensam tradition; jämför medlemsstaters erfarenheter för att öka kunskap och - långsiktigt - ömsesidigt förtroende

